

LETECKÉ JEDNOTKY A PROTILIETADLOVÉ DELOSTRELECTVO SLOVENSKEJ ARMÁDY V POĽSKEJ VOJNE (SEPTEMBER 1939)

PETER ŠUMICHRASŤ

ŠUMICHRASŤ, P.: Slovak aviation in Polish War (September 1939). *Vojenská história*, 2, 12, 2008, pp. 113 – 149, Bratislava.

The participation of the Slovak Aviation in fights against Poland in September 1939 is one of the less known and less-covered chapters of our Military history despite the fact that it was the first operational participation of Slovak Air Forces in the period of World War II. Based on preserved historical documents the author describes a real contribution of Slovak Aviation activities as well as anti-aircraft artillery in the period of so called Polish crusade.

Military History. Slovakia. Second World War. The Participation of Slovak Aviation in Second World War. The Year 1939.

Účasť leteckých jednotiek a protilietadlového delostrelectva slovenskej armády v boji proti Poľsku v septembri 1939 patrí doposiaľ k menej známym a historicky zdokumentovaným kapitolám vojenských dejín Slovenska, a to napriek skutočnosti, že išlo o ich prvé operačné nasadenie v období druhej svetovej vojny.

Je na mieste hneď na začiatku zdôrazniť, že výsledky krátko bojového nasadenia neboli nijak ohromujúce a de facto zodpovedali stavu vývoja slovenských Vzdušných zbraní, ako aj ich úlohe v poľskej vojne.

Túto skutočnosť v publikácii *Slovenské letectvo 1939-1944, 1. zväzok* konštatoval aj Juraj Rajninec, jeden z prvých slovenských leteckých historikov, ktorý sa podrobnejšie venoval histórii slovenského letectva v období druhej svetovej vojny.

Vo vyššie citovanom diele medzi iným napísal: „*Slovenské letectvo zohralo v poľskej vojne nevelkú úlohu, ale v podstate zodpovedala jeho obmedzeným materiálno-technickým možnostiam. Hoci táto úloha naozaj nebola veľká a v celkových dejinách poľskej vojny sa jej vojenský význam takmer stráca, slovenskí letci v nej, tak ako v marcových bojoch s maďarskými jednotkami, získali vojenské skúsenosti, ktoré sa v ďalších rokoch ukázali také potrebné pri dozrievaní slovenskej armády, pri výstavbe Vzdušných zbraní a ich ďalšom nasadení.*“¹

Publikované výsledky jeho výskumu v oblasti účasti slovenského letectva v boji proti Poľsku kvalitatívne prekonal Igor Baka, pracovník bratislavského Vojenského historického ústavu, v monografii *Slovenská republika a nacistická agresia proti Poľsku*.²

1 RAJNINEC, J.: *Slovenské letectvo 1939-1944, 1. zväzok*. Bratislava : Magnet Press Slovakia. 1997, s. 49.

2 BAKA, I.: *Slovenská republika a nacistická agresia proti Poľsku*. Bratislava : Vojenský historický ústav. 2006, s. 192.

Na základe niekoľkoročného výskumu v domácich, ale predovšetkým v zahraničných archívoch v Spolkovej republike Nemecko a v Poľskej republike, rozšíril doterajšie poznatky o dôležité fakty viažuce sa k činnosti slovenského letectva v poľskom ťažení, ako aj o nemeckých jednotkách, ktoré svoju činnosť proti Poľsku viedli z územia Slovenskej republiky, a to aj za priamej podpory slovenského letectva.

Túto historickú skutočnosť dokumentujú aj pasáže z dobovej publikácie *Armáda v obrane a pri práci...* „*Naše stíhacie letky mali za úlohu sprevádzať nemecké lietadlá „Štuka“ pri ich bombardovaní. Tieto letky dobre splnili svoju úlohu. O tom svedčí skutočnosť, že nemecké letky „Štuka“ mali slovenských letcov vo veľkej obľube. Rýchlosť „Štúk“ a našich stíhacích lietadiel bola harmonická, preto nemeckí letci dávali radšej prednosť sprievodu našich stíhačov pred svojimi.*“³

Príslušníci slovenských stíhacích letiek. okrem ochrany nemeckých strmhlav útočiacich lietadiel typu Junkers 87, plnili aj úlohy spojené s ochranou vzdušného priestoru Slovenskej republiky. Pri zabezpečovaní vlastného vzdušného priestoru trojčlenný roj od letky 12 vedený rtk. let. Františkom Hanovcom zostrelil poľské pozorovacie lietadlo typu Lublin R-XIIID, ktoré sa aj so svojou dvojčlennou posádkou zrútilo v plameňoch pri obci Ostravany, neďaleko od poľného letiska Ňaršany.

Rtk.let. František Hanovec (v úradnom zázname uvedený v hodnosti čat. dsl. poľný pilot – pozn. P. Š.) túto udalosť v úradnom zázname zo 7. septembra 1939 opísal takto: ... „6. IX. 1939 dostal som rozkaz od veliteľa letky por. let. Páleníčka, aby som s trojčlenným rojom pristál na letisku Ňaršany, držal tam pohotovosť a stíhal nepriateľské lietadlá na dohľad alebo podľa rozkazu hlásnej služby. Na Ňaršanskom letisku pristál som o 1/2 5.00 hod. a zaujal som hotovostné postavenie. Asi o 1/4 8. 00 hod. spozoroval som poľské pozorovacie lietadlo zo smeru Solivar – Prešov. Nariadil som štart. Spočiatku chceli sme ho prinútiť k pristániu. Neuposlúchli však a pozorovateľ robil prípravy k obrane. Zahájil som preto útok zo spodu a zo zadu a zasiahol som ho hneď prvou dávkou. Lietadlo začalo horeť, pozorovateľ odhodil pumy, ktoré zapálili stodolu u Ostrovian. Po krátkej dobe sa lietadlo stočilo, spadlo do vývrtky a zrútilo sa asi 200 m severne Ostrovian. Posádka desiatnik pilot shorel (.) totožnosť nezistená, pozorovateľ Edvard Porada poručík, mŕtvy. Ďalší členovia roja desiatnik Žiaran Martin, ako čís. 1 a desiatnik Jaloviar Viliam ako čís. 3, ktorý sa zabil pri výkone služby dňa 9. sept. t. r., na letisku Prešov.“⁴

Činnosť pozorovacích letiek slovenského letectva počas poľskej vojny však doposiaľ nebola podrobnejšie zdokumentovaná. Z dobovej tlače sa dozvedáme len toľko, že pozorovacia letka prinášala z úlohových letov dôležité správy a fotografie pre hlavné veliteľstvo slovenskej operujúcej armády.⁵

Viac svetla nám prinášajú dochované dobové dokumenty opisujúce bojovú činnosť niektorých príslušníkov letky 2. Tak napr. por. let. Ladislav Šottník ako pozorovateľ vykonal v dňoch 8. 9. – 9. 9. 1939 dva lety výzvednej činnosti v priestore: Dukla – Besko – Rymaňow – Jaslička. Prinesené správy prispeli k ďalšiemu rozhodnutiu vyššieho veliteľa. Jeho kolega, por. let. Rudolf Koreň absolvoval jeden bojový let nad frontom dňa 9. 9. 1939 v čase 4.45 – 6.45 hod. v priestore: Lisko – Zaporsk – Sanok – Besko. Z bojového letu priniesol cenné správy, ktoré tvorili podklad k rozhodnutiu vyššieho veliteľstva. Ďalšie lety obdobného charakteru vykonal aj ďalší leteckí pozorovatelia: por. let. Jozef Gurský (9. 9. – 10. 9.

3 Kol.: *Armáda v obrane a pri práci*. Bratislava : MNO SR, 1944, s. 60.

4 VHA Bratislava, f. HVV, spisy dôverné, č. j. 209.909/let.1939, šk. 71.

5 Ref. 3, s. 60.

1939), por. let. Miloš Chrapčiak (9. 9. 1939). Pri týchto letoch stroje pilotovali aj nasledovní piloti: čat. dšl. Bohuš Mikota (9. 9. 1939), des. dšl. Vojtech Kotrán (10. 9. 1939), slob. Jozef Drlička (8. 9. – 9. 9. 1939), slob. Ludevít Zařko (8. 9. – 9. 9. 1939).⁶

Na záver nie je možné nespomenúť príslušníkov protiletadlového delostrelectva a jednotiek V.G.P.L.⁷ Tí, navzdory tomu, že nezostrelili žiadne nepriateľské lietadlo, rovnako ako ich kolegovia letci, získavali neoceniteľné bojové skúsenosti, zručnosti a návyky, ktoré neskôr zúročili či už pri poľnom ťažení proti ZSSR, obrane Slovenska pred spojeneckým letectvom a v neposlednom rade aj počas Slovenského národného povstania, ako príslušníci 1. československej armády na Slovensku.⁸

O tom, že problematika slovenského letectva počas poľského ťaženia má svojich priaznivcov nielen doma, ale aj v zahraničí, vypovedajú práce Jiřího Rajlich, českého leteckého historika a Andrzeja Olejka, poľského leteckého historika.⁹

* * *

Vo Vojenskom historickom archíve Bratislava sa v archívnom fonde Hlavné vojenské veliteľstvo, spisy dôverné, nachádza aj súbor dopisov nepublikovaných dobových dokumentov, ktorých obsah sa viaže k výsledkom vojny v Poľsku – konkrétne rieši ocenenie zásluh príslušníkov letectva a protiletadlového delostrelectva.¹⁰

Spracovateľmi dokumentov boli pplk. del. Ladislav Pořeský, veliteľ delostreleckého pluku 153 a mjr. let. Justín Ďurana, veliteľ skupiny OPL „Lalia“. Najcennejšie z týchto dobových archíválií sú návrhy na vyznamenanie, ktoré obsahujú opis hrdinského činu, vynikajúce-

6 VHA Bratislava, f. HVV, spisy dôverné, č. j. 209.909/let.1939, šk. 71.

7 V.G.P.L. – veľkorážne gulomety proti lietadlám.

8 Konkrétne výsledky bojovej činnosti slovenských protiletadlovcov v období poľskej vojny možno zdokumentovať na základe dochovaných návrhov na vyznamenanie. Napr. v návrhu na vyznamenanie por. del. Juraja Hinterbuchnera sa uvádzalo, že ako veliteľ batérie iniciatívne zasiahol do boja tým, že dňa 3. 9. 1939 zasiahol úspešne vlastnou palbou a prinútil nepriateľské lietadlo k odletu a tým znemožnil vykonanie úlohy. Ďalší dôstojník protiletadlového delostrelectva, stot. del. Vojtech Lakatoš, v rovnaký deň dobre riadenou palbou znemožnil nepriateľský prieskum v priestore Spišská Nová Ves a donútil nepriateľské lietadlo k návratu. VHA Bratislava, f. HVV, spisy dôverné, č. j. 209.909/let.1939, šk. 71.

9 Napr. RAJLICH, J.: *Tatranští orlí nad Kubání*. Praha : Deus, 2002; taktiež RAJLICH, J.: *Za Boha a národ*. Cheb : Svět křidel, 2006; taktiež OLEJKO, A. – PETRÍK, J.: *Karpackie niebo 1939*. Debica : Biuro Usług Komputerowych Stanislaw Smaga, 2001.

10 Za letecké jednotky, ktoré sa zúčastnili bojov proti Poľsku, boli 15. 10. 1939 v Piešťanoch, ocenení nasledovní dôstojníci, rotmajstri a mužstvo: rtk. let. František Hanovec, rtk. let. Viliam Grúň, des. let. Martin Žiaran, des. let. Viliam Jaloviar in memoriam, mjr. let. Justín Ďurana, npor. let. Vladimír Kačka, npor. let. Ondrej Ďumbala, por. let. Gejza Kyselý, por. let. Štefan Csákányi, por. let. Jozef Páleníček, por. let. Jozef Grič, por. let. Ján Róža, por. let. Ján Hergott, zvk. let. Štefan Píža, rtk. let. Július Goralík, rtk. let. Ladislav Hodro, rtk. let. Ludvík Jasík, čat. let. Cyril Martiš, čat. let. František Cyprich, čat. let. Ján Setvák, čat. let. Jozef Bobrovčan, des. let. Ján Šári, des. let. Emil Trchala, des. let. Michal Karas, des. let. Michal Hill, slob. let. Rudolf Mrákava, slob. let. Michal Danác, slob. let. Ludevít Čapka, slob. let. Jozef Kocka, slob. let. František Brezina, slob. let. Bedrich Fekete, voj. let. Anton Matúšek a voj. let. Ladislav Fitz.

Za jednotky delostreleckého pluku 153, ako aj za jednotky leteckého pluku – OPOPL, ktoré sa zúčastnili bojov proti Poľsku, boli 15. 10. 1939 v Piešťanoch ocenení nasledovní dôstojníci a rotmajstri: pplk. del. Ladislav Pořeský, mjr. del. František Travenec, mjr. pech. Karol Polóni, stot. del. Vladimír Kočmerževský, stot. del. Vojtech Lakatoš, stot. pech. Ondrej Hreblay, stot. pech. Karol Weber, stot. pech. Štefan Špišiak, npor. del. Jozef Tereba, npor. pech. Ludevít Junas, por. del. v z. Štefan Kýška, por. del. v z. Ján Nosko, por. del. Emil Klimko, por. del. Juraj Macko, por. del. Vincenc Lacko, por. del. Juraj Hintenbuchner, por. del. v z. Dr. Jozef Barar, por. del. Imrich Tomaškovič, por. del. v z. Štefan Ježko, por. del. Štefan Martinisko, por. del. Eugen Čajda, por. pech. Vojtech König, por. pech. Emil Wiewner, por. pech. Jozef Kemeš, por. v z. Arnold Zarecký, por. pech. Silvester Schubert, por. pech. Pavel Slančo, zvk. del. Cyprián Bohunický, zvk. del. Štefan Černý, zvk. del. Bohdan Rellig, zvk. účt. Pavel Krajčovič, rtk. del. Viliam Gregorovič, rtk. del. Karol Šimun a rtk. pech. Ján Pramník.

ho výkonu, resp. mimoriadnej zásluhy, za ktorý veliteľ skupiny OPL „*Lalia*“ navrhol oceniť konkrétneho príslušníka skupiny OPL.¹¹

Prepis dochovaných dobových dokumentov uverejňujeme v úplnom znení, v súlade s edičnými zásadami. Jednotlivé záznamy sú radené chronologicky, v pôvodnej jazykovej a gramatickej úprave. Slová alebo ich časti, ktoré nedávajú zmysel, alebo sú skomolené, sme označili (!). Slová alebo ich časti, ktoré pri ich prepise zjavne vypadli, dávame do hranatých zátvoriek [...].

11 Súčasťou archívneho spisu č. j. 209.909/let.1939 je osemnásť návrhov na vyznamenanie nasledovných príslušníkov skupiny OPL „*Lalia*“: rtk. let. František Hanovec, des. Martin Žiaran, des. Viliam Jaloviar, por. let. Štefan Csákányi, por. let. Jozef Páleníček, por. let. Gejza Kyselý, por. let. Ladislav Šottník, por. let. Rudolf Koreň, por. let. Jozef Gurský, por. let. Miloš Chrapčiak, por. del. Vincenc Lacko, por. del. Juraj Hinterbuchner, stot. del. Vojtech Lakatoš, stot. pech. Ondrej Hreblay, čat. dsl. p.p.l. Bohuš Mikota, des. dsl. ppl. Vojtech Kotrán, slob. Jozef Drlička, slob. Ludevít Zaťko.

Dokument č. 1

Delostrelecký pluk 153.

Č. j. 60/Dôv. 1939

HVV Bratislava
1939
(pečiatka)

209 905

Bratislava dňa 10.X.1939

DÔVERNÉ

Vec: Pochvaly a návrhy
na vyznamenania –
predloha.

Prílohy: 28

Ministerstvu národnej obrany,

vel. letectva

v Bratislave.

Podľa Vášho č. j. 15.331/1.odd.1939 predkladám návrhy na vyznamenanie dôstojníkov a rotmajstrov.

Navrhujem veliteľov skupín na víťazný kríž 1. stupňa¹ a to preto, že:

1. Z trosiek bývalej armády zostavili bojaschopné oddiely.
2. Že tieto oddiely boli veľmi dobre vybavené všetkým materiálom tak, že mohli splniť všetky úkoly na ne kladené, ktoré veľarázy vyžadovali veľké napätie síl a sebazaprenia, zvlášte keď jednotlivým batériám velili mladí a neskúsení dôstojníci.
3. Oddiely zasahovali do bojov vždy úspešne. Zmarili úkoly nepriateľského letectva a aj keď priamo zostrelený nebol, ale bolo mu zabránené úkol splniť.
4. Všetka služba bola veľmi svedomite vykonávaná tak po stránke kázne, chodu služby v pal. post. (rozumej v palebnom postavení – pozn. P. Š.) ako aj po stránke materiálnej a zásobovacej. Nevyskytol sa ani jediný prípad porušenia kázne a sťažnosti mužstva na stravu.

Okrem toho navrhujem veliteľov batérií na vyznamenanie Víťazným krížom 3. stupňa a subalterných dôstojníkov a rotmajstrov na vyznamenanie pamätnou medailou².

Ďalej predkladám návrhy na udelenie pochvalného uznania jednotlivým batériám.

Súčasne podotýkam, že skupina „Klinček“³ (správne „Klinček“ – pozn. P. Š.) a „Tulipán“⁴ podliehala priamo veliteľstvu „Lalia“⁵.

Hlásenia predkladám neskoro preto, že jednotliví velitelia skupín [,] ako aj ja boli do 29.IX. v kurze.

Veliteľ pluku
pplk. del. Ladislav Požeský⁶

Vec: Pochvaly a vyznamenania – predloha
/4/10-39
prerad.let.

(nečitateľný podpis)

Dôverné

Ministerstvo národnej obrany

Došlo: 10. OKT. 1939

č. j. 209905/let. ✓

osob: zväzok ✓

(pečiatka)

1. osob. oddelenie HVV, tu.

Postupujem a doporučujem.

Príloha: Zväzok.

16/10 1939

Za veliteľa letectva:

vz. mjr. Šmarda

(podpis)

Prílohy: 1. ✓

Založiť

22/VII 1940

Prednosta H-skupiny
mjr. pech. Michal Lokšík

(nečitateľný podpis)

9. AUG. 1940

(pečiatka)

Ministerstvo národnej obrany
Hlavné vojenské veliteľstvo
22.835 Dôv.1939

VOJENSKÁ HISTÓRIA

Zoznam dôstojníkov a rotmajstrov navrhnutých na vyznamenanie:

Bež. Čís.	Hodnosť:	Meno a priezvisko :	Druh vyznamenania :
1.√	pplk.del.	Ladislav Požeský	dostane V víťazný kríž 1. stupňa
2 2.√	mjr.pech.	Karol Polóni	odovzdaný - " - " - " - "
3.√	mjr.del.	František Travenec	Čech, nedostane - " - " - " - "
4.√	stot.del.	Vladimír Kočmeževský	V - " - " - " - "
5.√	npor.del.	Jozef Tereba V	víťazný kríž 3. stupňa
6.√	por.pech.	Vojtech König V	- " - " - " - " - "
7.√	por.pech.	Emil Vízner V	- " - " - " - " - "
8.√	npor.del. v z.	Štefan Kyška V	- " - " - " - " - "
9.√	por.del.v z.	Dr. Jozef Baar	-----nedostane
10.√	por.del.	Imrich Tomaškovič V	- " - " - " - " - nič
11.√	por.del. v z.	Štefa Ježko V	- " - " - " - " - z rozhodnutia
12.√	zvk.	Štefan Černý V	- " - " - " - " - p. gen. Č.
13.	rtk.	Viliam Gregorovič √	pamättná medaila
14.	por.pech.,	Emil Klimko √	- " - " - "
15.	por.pech. v z.	Arnold Zárecký √	- " - " - "
16.	por.pech.	SylvesterSchubert √	- " - " - "
17.	por.pech. v z.	Ján Nosko √	- " - " - "
18.	por.pech. v z.	Juraj Macko √	- " - " - "
19.	d.zást. hosp.	Eduard Schwarz √	- " - " - "
20.	d.zást. poč.	Ján Sulo √	- " - " - "
21.	zvk.del.	Cyprián Bohunický	- " - " - "
22.	zvk.úč.	Pavel Krajčovič	- " - " - "
23.	zvk.del.	Bohdan Rellig	- " - " - "
24.	rtk.pech.	Ján Pramník	- " - " - "
25.	rtk.del.	Karol Šimún	- " - " - "

Za veliteľa letectva:
vz. mjr. Šmarda
(podpis)

Zdroj: VHA Bratislava, f. HVV, spisy dôverné 1939, č. j. 209.905, šk. 71

Dokument č. 2

Delostrelecký pluk 153.
Č. j. 60/Dôv. 1939

209 909
DÔVERNÉ

HVV Bratislava
 1939
 (pečiatka)

Soznam dôstojníkov a rotmajstrov navrhnutých na vyznamenanie :

Bež. čís.	Hodnosť:	Meno a priezvisko :	Druh vyznamenania :
1.	pplk.del.	Ladislav Požeský	víťazný kríž 1. stupňa
2.	mjr.pech.	Karol P o l ó n i	- " - " - " -
3.	mjr.del.	František Travenec	- " - " - " -
	stot.del.	Vladimír Kočmerževský	- " - " - " -
4.	npor.del.	Jozef T e r e b a	víťazný kríž 3. stupňa
5.	por.pech.	Vojtech K ö n i g	- " -
6.	por.pech.	Emil V í z n e r	- " -
7.	npor.del. v z.	Štefan K y š k a	- " -
8.	por.del.v z.	Dr. Jozef B a a r	- " -
9.	por.del.	Imrich Tomaškovič	- " -
10.	por.del. v z.	Štefan J e ž k o	- " -
11.	zvč.	Štefan Č e r n ý	- " -
12.	rtk.	Viliam Gregorovič	vyznamenanie nečitateľné na pamätnú med. <i>opravil</i> <i>nečitateľný podpis</i>
13.	por.pech.,	Emil K l i m k o	pamätná medaila
14.	por.pech. v z.	Arnold Zárecký	
15.	por.pech.	Sylvester Schubert	
16.	por.pech. v z.	Ján N o s k o	
17.	por.pech. v z.	Juraj M a c k o	
18.	d.zást. hosp.	Eduard Schwarz	
19.	d.zást. poč.	Ján S u l o	
20.	zvč.del.	Cyprián Bohunický	
21.	zvč.úč.	Pavel Krajčovič	
22.	zvč.del.	Bohdan R e l l i g	
23.	rtk.pech.	Ján P r a m n í k	
24.	rtk.del.	Karol Š i m u n	

Ministerstvu národnej obrany, vel. let.

Predkladám.

9. X. 1939

Veliteľ pluku
 pplk. del. Ladislav Požeský
 (nečitateľný podpis)

Dôverné

Ministerstvo národnej obrany

Došlo: 10. OKT. 1939

č. j. 209909/let.22√

(pečiatka)

Vzaté na vedomosť

10. 10. 1939

Zal.

√
nečitateľný podpis

Zdroj: VHA Bratislava, f. HVV, spisy dôverné 1939, č. j. 209.909/let.1939, šk. 71

Dokument č. 3

L A L I A

Čís. 400 Dov. 1939.

Vec: Pochvaly a návrhy na
vyznamenania – predloženie

S.V., 31. september 1939

Dôverné

Prílohy: 18

Veliteľstvo Bernolák

I. oddelenie

Poľná pošta 16

Na č. 22.806 Dov.let. 1939 Bernolák, v prílohe predkladám návrhy na vyznamenanie dost. a mužstva skupiny OPL Lalia.

Veliteľ „Lalia”
mjr.let. Ďurana Justin:
(vlastnoručný podpis)

S o z n a m

príslušníkov letectva, ktorí budú dňa 15. t. m. vyznamenaní a podelení pamätnou medailou:

rtk. let.	Hanovec František, vyznamenaním za hrdinstvo II. stupňa ⁸ (strieborné)		
rtk. let.	Grún Viliam, vyznamenaním za hrdinstvo III. stupňa (bronzové) ⁹		
des. let.	Žiaran Martin, vyznamenaním za hrdinstvo III. stupňa (bronzové) ¹⁰		
<i>in memoriam</i> des. let.	Jaloviar Viliam,	“	“ “ “ ¹¹
mjr. let.	Đurana Justín	pamätnou medailou ¹²	
npor. let.	Kačka Vladimír	–”–	–”– ¹³
npor. let.	Đumbala Ondrej	–”–	–”– ¹⁴
por. let.	Kyselý Gejza	–”–	–”–
por. let.	Csakányi Štefan	–”–	–”–
por. let.	Páleníček Jozef	–”–	–”–
por. let.	Grič Jozef	–”–	–”–
por. let.	Hergott Ján	–”–	–”–
zvk. let.	Píža Štefan	–”–	–”–
rtk. let.	Goralík Július	–”–	–”–
rtk. let.	Hodro Ladislav	–”–	–”–
rtk. let.	Jasík Ludvik	–”–	–”–
čat. let.	Martyš Cyril	–”–	–”– ¹⁵
čat. let.	Cyprich František	–”–	–”–
čat. let.	Setvák Ján	–”–	–”–
čat. let.	Bobrovčan Jozef	–”–	–”–
des. let.	Šári Jozef	–”–	–”–
des. let.	Trchala Emil	–”–	–”–
slob. let.	Mrákava Rudolf	–”–	–”–
slob. let.	Fekete Bedrich	–”–	–”–
slob. let.	Danác Michal	–”–	–”–
des. let.	Michal Karas	–”–	–”–
slob. let.	Čapka Ludevít	–”–	–”–
slob. let.	Kocka Jozef	–”–	–”–
slob. let.	Brezina František	–”–	–”–
voj. let.	Matušek Anton	–”–	–”–
voj. let.	Fitz Ladislav	–”–	–”–

VOJENSKÁ HISTÓRIA

√ por. let.	Ladislav Š o t n í k		pamätnou medailou
√ por. let.	Rudolf K o r e ň	-”-	-”-
√ por. let.	Jozef G u r s k ý	-”-	-”-
√ por. let.	Miloš C h r a p ě i a k	-”-	-”-
√ čat. d. sl.	Bohuslav M i k o t a	√ -”-	√ -”-
√ des.	Vojtech K o t r á ň	√ -”-	√ -”-
√ slob.	Jozef D r l i ě k a	√ -”-	√ -”-
√ slob.	Ludevít Z a ě k o	√ -”-	√ -”-
por. let.	Gurský Jozef		

L A L I A
 Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie vyznamenanie 1. stupňa za hrdinstvo

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	rtk. let. Hanovec František
2. Deň a rok narodenia:	10. III. 1916
3. Miesto narodenia :	Bánová okr. Žilina
4. Domovská obec :	Bánová okr. Žilina
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Bánová okr. Žilina
6. Rok odvodu :	1936
7. Kmeňové teleso :	let. pluk „G. L. M. R. Š“
8. Voj. útvar :	II. peruť, letka 12
9. V akej funkcii :	p. p. let. stiháč – vel. roja
10. Tresty :	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	Pamätaná medaila z marcových bojov na východnom fronte.
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Viedol manéver proti nepr. lietadlu a za spolupráci svojich čísiel des. Jaloviara a des. Žiarana, dostal sa za ocas nepr. lietadla, súc tak ohrožovaný paľbou z kulometu. Po krátkej dávke sostrelil lietadlo [,] ktoré spadlo u Ňaršan.
14. Dátum hrdinského činu :	6. september 1939
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	zostrelený poľský pozorovací letúň spoluúčastníci: des. Jaloviar V. a des. Žiaran M.
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	veľmi šikovným manévrom za spolupráce s druhými členmi roja zostrelil poľské lietadlo. Doporučujem.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

B e r n o l á k

Ú r a d n ý z á z n a m
dňa 7. septembra 1939.

spísaný s čat. dšl. poľným pilotom, letcom Františkom H a n o v c o m, od 12 [...] letky v záležitosti zostrelenia poľského pozorovacieho lietadla PZL 194 No 56 v priestore Ostrovian u Prešova dňa 6. sept. 1939.

6. IX.1939 dostal som rozkaz od veliteľa letky por. let. Páleníčka, aby som s trojčlenným rojom pristál na letisku Ňaršany, držal tam pohotovosť a stíhal nepriateľské lietadlá na dohľad alebo podľa rozkazu hlásnej služby. Na Ňaršanskom letisku pristál som o 1/2 5.00 hod. a zaujal som hotovostné postavenie. Asi o 1/4 8. 00 hod. spozoroval som poľské pozorovacie lietadlo zo smeru Solivar – Prešov. Nariadil som štart. Spočiatku chceli sme ho prinútiť k pristániu. Neuposlúchli však a pozorovateľ robil prípravy k obrane. Zahájil som preto útok zo spodu a zo zadu a zasiahol som ho hneď prvou dávkou. Lietadlo začalo horeť, pozorovateľ odhodil pumy, ktoré zapálili stodolu u Ostrovian. Po krátkej dobe sa lietadlo stočilo, spadlo do vývrvky a zrútilo sa asi 200 m severne Ostrovian. Posádka desiatnik pilot shorel [...] totožnosť nezistená, pozorovateľ Edvard Porada poručík, mŕtvy.

Ďalší členovia roja desiatnik Žiaran Martin, ako čís. 1 a desiatnik Jaloviar Viliam ako čís. 3, ktorý sa zabil pri výkone služby dňa 9. sept. t. r., na letisku Prešov

Za správnosť:

L A L I A
 Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *vyznamenáním 1. stupňa za*
 hrdinstvo

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	des. Žiaran Martin
2. Deň a rok narodenia :	16. 6. 1915
3. Miesto narodenia :	Ilianovo, okr. Lipt. Sv. Mikuláš
4. Domovská obec :	Ilianovo, okr. Lipt. Sv. Mikuláš
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Ilianovo, okr. Lipt. Sv. Mikuláš
6. Rok odvodu :	1937
7. Kmeňové teleso :	Let. pluk., G. M. R. Š.“
8. Voj. útvar :	II. peruť, letka 12
9. V akej funkcii :	pilot letec, stiháč
10. Tresty :	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	%
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	S nasadením vlast. života, zaotočil ako číslo s vedúcim rtk. Hanovcom a druhým číslom des. Jaloviarom na nepriateľsky letúň, ktorý po krátkom manévri sostrelil vedúci roja.
14. Dátum hrdinského činu :	6. september 1939
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	vedúci roja rtk. let. Hanovec Fr. a des. Jaloviar Viliam ako číslo.
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Nadaný a ukáznený pilot.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *vyznamenaním 1. stupňa za hrdinstvo*

1. Hodnosť, meno a priezvisko:	des. Jaloviar Viliam
2. Deň a rok narodenia :	22. 6. 1916
3. Miesto narodenia :	Vigláš okr. Zvolen
4. Domovská obec :	Vigláš okr. Zvolen
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Vigláš okr. Zvolen
6. Rok odvodu:	1937
7. Kmeňové teleso :	Let. pluk „G. M. R. Š“
8. Voj. útvar :	II. peruť, letka 12
9. V akej funkcii :	pilot, letec, stiháč
10. Tresty :	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	%
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	S nasadením vlast. života útočil na nepriateľské lietadlo, s vedúcim rtk. Hanovcom a druhým číslom tak [,] že po krátkom manévri, rtk. let. Hanovec nepr. lietadlo zostrelil.
14. Dátum hrdinského činu :	6. september 1939
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	veliteľ roja rtk. Hanovec Fr. a číslo des. Žiaran Martin
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Veľmi nadaný a poctivý pilot. Padol pri výkone leteckej služby.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	9. septembra 1939 v 09. ⁰⁵ hod. nad pol. letišťom Sebeš u Prešova
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	Ján Nemeč, Vigláš 127 okres Zvolen
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
 Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *vyznamenanie za hrdinstvo*
 3. stupňa

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	por. let. Csákányi Štefan
2. Deň a rok narodenia :	17. III. 1912
3. Miesto narodenia :	Žilina
4. Domovská obec :	Žilina
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Žilina
6. Rok odvodu :	1933
7. Kmeňové teleso :	Let. pluk „G. M. R. Š.“
8. Voj. útvar :	II. peruť, letka 12
9. V akej funkcii :	techn. dôst. perute
10. Tresty :	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	Pochvalné uznanie v akadémií za vzorné chovanie voči kamarátom a za pílňosť v učení.
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Ako vedúci 3-člen. stíhacieho roja umožnil násilný priezokum vlast. pozor. lietadlám nad nepr. územím, ktoré priniesli dôležité správy pre vedenie vlast. boj. akcií.
14. Dátum hrdinského činu :	4. septembra 1939
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	Veliteľstvo Lalia
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Navrhované vyznamenanie si plne zaslúží.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *vyznamenanie za hrdinstvo*
 3. stupňa

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	por. let. Páleníček Jozef
2. Deň a rok narodenia :	2. 4. 1912
3. Miesto narodenia :	Moravský Sv. Ján
4. Domovská obec :	Moravský Sv. Ján
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Moravský Sv. Ján
6. Rok odvodu :	1934
7. Kmeňové teleso :	Let. pluk „G. M. R. Š.“
8. Voj. útvar :	II. peruť, letka 12
9. V akej funkcii :	veliteľ letky 12
10. Tresty :	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	%
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Ako veliteľ letky vzdor značnej OPL na nepr. území, previedol násilný prieskum a umožnil tak pozorovateľom získať zprávy o nepriateľovi.
14. Dátum hrdinského činu :	Od 28. augusta do 1. septembra
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	Veliteľstvo Lalia
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Vyznamenanie si plne zaslúži.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
 Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *pamätnou medailou*

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	por. let. Kyselý Gejza
2. Deň a rok narodenia :	29. XII. 1916
3. Miesto narodenia :	Spišské podhradie okr. Levoča
4. Domovská obec :	Prešov
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Prešov
6. Rok odvodu :	1936
7. Kmeňové teleso :	Let. pluk „G. M. R. Š.“
8. Voj. útvar :	II. peruť, 2. letka
9. V akej funkcii :	pol. poz. letec a pobočník vel. skupiny OPL Lalia
10. Tresty :	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	%
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Počas celej doby staral sa o bezvadný chod služby a vydávanie rozkazov. A za vzorné a bezvadné voj. vystupovanie.
14. Dátum hrdinského činu :	Od 28. augusta do 1. septembra
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	Celá agenda a rozkazy jak skupiny OPL Lalia, tak II. perute. Válečný denník.
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Vyznamenanie si menovaný plne zaslúži.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
 Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *pamätnou medailou*

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	por. let. Šottník Ladislav
2. Deň a rok narodenia :	8. apríla 1919
3. Miesto narodenia :	Lipt. Sv. Mikuláš
4. Domovská obec :	-"-
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	-"-
6. Rok odvodu :	1937
7. Kmeňové teleso :	Letecký pluk, letka 2
8. Voj. útvar :	letka 2, Spišská Nová Ves, II. peruť
9. V akej funkcii :	pozorovateľ letectva
10. Tresty :	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	%
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Previedol celkom 2 lety výzvednej činnosti v priestore: Dukla – Besko – Rimanów – Jaslička. Doniesol cenné zprávy [,] ktoré prispeli k ďalšiemu rozhodnutiu vyš. veliteľa.
14. Dátum hrdinského činu :	9/. IX. 39 a 8/ IX. 39 04 – 06 hod. 14 ⁰⁰ – 16 ⁰⁰
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	Druhý člen posádky: slob. Drlička des. Kotráň
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Let bol vykonaný dľa daných rozkazov.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Ďurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
 Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *pamätnou medailou*

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	poručík letectva Koreň Rudolf
2. Deň a rok narodenia :	23. augusta 1918.
3. Miesto narodenia :	Vrútky
4. Domovská obec :	Turčiansky Sv. Martin
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Košice, Jozefova ul. 71.
6. Rok odvodu :	1937
7. Kmeňové teleso :	Letecký pluk
8. Voj. útvar :	letka 2, II. peruť
9. V akej funkcii :	pozorovateľ letec
10. Tresty :	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	pochvalu za dobré umiestnenie ako 5 v zápise (v) rádiokorešpondencii u let. pluku 1.
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Previedol jeden výzvedný let nad frontov v priestore: Lisko – Zaporsk – Sanok – Besko [.] Z letu priniesol cenné zprávy [.] ktoré tvorili podklad k rozhodnutiu vyš. veliteľstva.
14. Dátum hrdinského činu :	9. IX. 1939- medzi 4 ⁴⁵ 6 ⁴⁵ hod.
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	fotografie a druhý člen posádky čat. pilot Mikota
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	úlohu previedol veľmi úspešne.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N . á . v . r . h

na vyznamenanie *pamätnou medailou*

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	por. let. Gurský Jozef
2. Deň a rok narodenia :	30. augusta 1917
3. Miesto narodenia :	Rychvald pol. okres Bardejov
4. Domovská obec :	Rychvald
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Košice, Moravská ul. č. 74.
6. Rok odvodu:	1937
7. Kmeňové teleso :	Letecký pluk
8. Voj. útvar :	2 letka, II. peruť.
9. V akej funkcii :	pozorovateľ letec
10. Tresty :	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	Za núdzové pristátie letúňa B.71-38.
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Dvakrát previedol výzvedný let v priestore [:] Zagorsk – Lisko-Ustrzyki Dl.- Solina – Ustrzyki – Supkov – Krosno – Jaslo – Dukla. Priniesol zprávy pre ďalšie rozhodnutie vyššieho veliteľa.
14. Dátum hrdinského činu :	9/IX., 15 ⁰⁰ , 10/ IX. v 10 ⁰⁰
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	Druhý člen posádky, des. Kotráň slob. Zaťko nečitateľné i poriadené fotosnímky
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	úkol bol prevedený podľa daných rozkazov- úspešne
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
 Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *pamätnou medailou*

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	poručík letectva Chrapčiak Miloš
2. Deň a rok narodenia :	23. decembra 1917.
3. Miesto narodenia :	Lipt. Sv. Mikuláš
4. Domovská obec :	Lipt. Sv. Mikuláš
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Lipt. Sv. Mikuláš Vrbická 230
6. Rok odvodu:	1937
7. Kmeňové teleso :	Letecký pluk
8. Voj. útvar :	letka 2. II. peruť.
9. V akej funkcii :	pozorovateľ letec
10. Tresty:	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	%
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Jedenkrát sa zúčastnil na výzvednom letu v priestore: Krosno – Jaslo – Dukla [.] Priniesol cenné zprávy [.] ktoré tvorili podklad k ďalšiemu rozhodnutiu vyššieho veliteľa.
14. Dátum hrdinského činu :	9. IX. 39 10 ⁰⁰ 11 ⁰⁰
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	Druhý člen posádky: slob. Drlička a fotosnímky, ktoré boli pri letu poriadené.
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Tento pozorovateľ potvrdil hlásenia por. Gurského a doplnil ich ešte ďalším pozorovaním.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *vyznamenanim za hrdinstvo*
 2. stupňa

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	stot. del. Lakatoš Vojtech
2. Deň a rok narodenia :	3. IV. 1906
3. Miesto narodenia :	Prešov
4. Domovská obec :	Prešov
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Prešov
6. Rok odvodu:	1924
7. Kmeňové teleso :	Del. pluku 153
8. Voj. útvar :	Del. pluku 153
9. V akej funkcii :	Veliteľ oddielu
10. Tresty :	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	%
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Dňa 3.9.1939 dobre riadenou paľbou znemožnil nepriateľský priezokum v priestore Sp. N. V. a donútil nepr. lietadlo k návratu.
14. Dátum hrdinského činu :	3. september 1939
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	Veliteľstvo,,Lalia”
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Navrhované vyznamenanie plne si zasluhuje.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Ďurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
 Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *vyznamenáním za hrdinstvo*
 3. stupňa

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	por. del. Lacko Vincenc
2. Deň a rok narodenia :	11. VII. 1912
3. Miesto narodenia :	Staré Hory
4. Domovská obec :	Staré Hory
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Staré Hory
6. Rok odvodu:	1934
7. Kmeňové teleso :	Del. pluk 153
8. Voj. útvar :	Svetlometný oddiel 3 9. bat.
9. V akej funkcii :	veliteľ oddielu
10. Tresty:	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	%
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	veliteľstvo skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Ako veliteľ svetlomet. oddielu v dobe od 1. 9. do dnešného dňa odborne umiestnil svoje boj. prostriedky, a tým zdvihol bezpečnosť celého obranného obvodu [.]
14. Dátum hrdinského činu :	1-ho 9- do 1-ho 10.
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	Veliteľstvo Lalia
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Vyznamenanie si menovaný plne zaslúži.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *Vyznamenaním za hrdinstvo*
 3. stupňa

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	por. del. Hinterbuchner Juraj
2. Deň a rok narodenia :	23. XI. 1910
3. Miesto narodenia :	Maďarovce
4. Domovská obec :	Malacky
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Holič pri Morave
6. Rok odvodu:	1931
7. Kmeňové teleso :	Del. pluku 153 I. bateria
8. Voj. útvar :	I. oddiel I. bateria
9. V akej funkcii :	Veliteľ baterie
10. Tresty:	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	%
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy:	Ako veliteľ baterie iniciatívne zasiahol do boja tým, že zasiahol úspešne vlast. palbou a prinútil nepr. lietadlo k odletu a tým znemožnil vykonanie úkolu.
14. Dátum hrdinského činu :	3. septembra 1939
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	Veliteľstvo Lalia
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Navrhované vyznamenanie si menovaný plne zaslúži.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť:	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Ďurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
 Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *pamätnou medailou*

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	stot. pech. Hreblay Ondrej
2. Deň a rok narodenia :	24. X. 1908
3. Miesto narodenia :	Kluž
4. Domovská obec :	Spišská Nová Ves
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Trnava
6. Rok odvodu:	1926
7. Kmeňové teleso :	Let. pluk, OPOPL
8. Voj. útvar :	OPOPL 7, rota V. G. P. L
9. V akej funkcii :	Veliteľ 7 roty V. G. P. L
10. Tresty:	%
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	1 divízná pochvala v roku 1930 za výcvik čaty
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Iniciatívne viedol svoju jednotku v boj. hotovosti, pečoval o udržiavanie bojaskhopnosti a prispel svojou ostrážitosťou k hlas. boj. náletu nepriateľa.
14. Dátum hrdinského činu :	Od 28. augusta do 1. septembra
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	Veliteľstvo Lalia
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Navrhované vyznamenanie si plne zaslúži.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *pamätnou medailou*

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	čat. dsl. p.p.l. Mikota Bohuš
2. Deň a rok narodenia :	29. 3. 1915
3. Miesto narodenia :	Strážnica
4. Domovská obec :	Nové mesto n/Váh.
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Nové mesto n/Váh.
6. Rok odvodu:	1934/36
7. Kmeňové teleso :	Let. pluk, II. peruť.
8. Voj. útvar :	Letka 2
9. V akej funkcii :	polného pilota
10. Tresty:	žiadne
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	-"-
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Pilotoval letúň – s pozorovateľom por. Koreňom, dňa 9/ IX. Previedol násilný prieskum vzdor silnej nepr. O.P.L.
14. Dátum hrdinského činu :	9. IX. -39 4 ⁴⁵ ; 6 ⁴⁵ hod.
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	pozorovateľ por. Koreň.
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Pozorovateľskú prácu pozorovateľa veľmi usnadňoval.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Ďurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *pamätnou medailou*

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	des. dsl. ppl. Kotrán Vojtech
2. Deň a rok narodenia :	25. 12. 1914.
3. Miesto narodenia :	Sečovská Polianka
4. Domovská obec :	Sačurov
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Vranov ^o /Topľou
6. Rok odvodu:	1934/ 36
7. Kmeňové teleso :	Let. pluk II. peruť.
8. Voj. útvar :	Letka 2
9. V akej funkcii :	poľného pilota
10. Tresty:	žiadne
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	-"-
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Pilotoval letúň – s pozorovateľom por. Gurským dňa 10. IX. 39. Previedol násilný prieskum vzdor silnej nepr. O.P.L.
14. Dátum hrdinského činu :	10. IX. 39 13 ⁰⁰ 15 ⁰⁰ hod.
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	pozorovateľ: por. Gurský
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	Pri práci v pracovnom priestore veľmi úspešne napomáhal pozorovateľovi.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *pamätnou medailou*

1. Hodnosť, meno a priezvisko:	slob. Drlička Jozef
2. Deň a rok narodenia :	16. februára 1939 ¹⁶
3. Miesto narodenia :	Piešťany.
4. Domovská obec :	Piešťany.
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Piešťany.
6. Rok odvodu:	1937
7. Kmeňové teleso :	Letecký pluk.
8. Voj. útvar :	2 letka. II. peruť
9. V akej funkcii :	pilot letec.
10. Tresty:	Ø
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	Za núdzové pristátie letadla Š 328. 24. marca pri východoslovenských bojoch.
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Dva krát pilotoval letúň s pozorovateľom s por. Gurským s por. Koreňom dňa 9/ IX. a 8/ 9. Previedol násilný prieskum vzdor silnej nepriateľskej O.P.L.
14. Dátum hrdinského činu :	8 a 9. IX. 1939 v 9 ⁰⁰ – 10 ³⁰ 14 ⁰⁰ – 16 ⁴⁵
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	pozorovatelia: por. Koreň a por. Gurský
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	úspešne usnadňoval prácu pozorovateľom
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

L A L I A
Čís. 400 Dôv. 1939
 Prílohy:

Číslo knihy vyznamenaných

N á v r h

na vyznamenanie *pamätnou medailou*

1. Hodnosť, meno a priezvisko :	slobodník Zaťko Ľudevít
2. Deň a rok narodenia :	19. augusta 1916
3. Miesto narodenia :	Veľčice okr. Trenčín
4. Domovská obec :	Veľčice
5. Bydlisko pred nástupením voj. služby:	Žilina
6. Rok odvodu:	1937
7. Kmeňové teleso :	Letecký pluk
8. Voj. útvar :	2 letka, II. peruť.
9. V akej funkcii :	pilot letec
10. Tresty:	žiadne
11. Doterajšie pochvaly, vyznamenania :	žiadne
12. Na podnet koho sa návrh podáva :	vel. skupiny OPL Lalia
13. Popis hrdinského činu, vynikajúceho výkonu, mimoriadnej zásluhy :	Pilotoval 2x letúň s por. Šottníkom a s por. Chrapčiakom dňa 8/ 9 a 9/ IX. Previedol násilný prieskum vzdor silnej nepriateľskej OPL.
14. Dátum hrdinského činu :	8 a 9./ IX. 1939 v 14 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰ hod 9 ⁰⁰ . 11 ³⁰ .,,-
15. Zvláštne dôkazy, spoluúčastníci činu:	pozorovateľ por. Šottník a por. Chrapčiak
16. Mienka bezprostredného veliteľa :	V obidvoch prípadoch veľmi usnadňoval prácu pozorovateľa.
17. Dáta o prípadnej smrti navrhovaného :	%
18. Presná adresa príbuzných, ktorým sa má vyznamenanie doručiť :	%
19. Poznámka :	

Spišská Nová Ves dňa 31. septembra 1939

mjr. Đurana
 veliteľ
 (podpis)

Soznam dôstojníkov, rotmajstrov a mužstva navrhnutých na vyznamenanie;
ktorí budú dňa 15. t. m. vyznamenaní a podelení pamätnou medailou.

Bež. čís.	Hodnosť :	Meno a priezvisko:	Druh vyznamenania:
1.	rtk. let.	H a n o v e c František	vyznamenaním za hrdinstvo II. stupňa (strieborné)
2.	rtk. let.	G r ú n Viliam	vyznamenaním za hrdinstvo III. stupňa (bronzové)
3.	des. let.	Ž i r a n ¹⁷ Martin	vyznamenaním za hrdinstvo III. stupňa (bronzové)
4.	des. let.	Jaloviari Viliam in memoriam	vyznamenaním za hrdinstvo III. stupňa (bronzové)
5.	mjr. let.	Ď u r a n a Justín	pamätnou medailou
6.	npor. let.	K a č k a Vladimír	“-”
7.	npor. let.	Ď u m b a l a Ondrej	“-”
8.	por. let.	K y s e l ý Gejza	“-”
9.	por. let.	C s a k á n y i Štefan	“-”
10.	por. let.	P á l e n í č e k Jozef	“-”
11.	por. let.	G r i č Jozef	“-”
12.	por. let.	R o ť a Ján	“-”
13.	por. let.	H e r g o t t Ján	“-”
14.	zvč. let.	P í ť a Štefan	“-”
15.	rtk. let.	G o r a l í k Július	“-”
16.	rtk. let.	H o d r o Ladislav	“-”
17.	rtk. let.	J a s í k Ludvik	“-”
18.	čat. let.	M a r t y š Cyril	“-”
19.	čat. let.	C y p r i c h František	“-”
20.	čat. let.	S e t v á k Ján	“-”
21.	čat. let.	B o b r o v č a n Jozef	“-”
22.	des. let.	Š á r i Ján	“-”
23.	des. let.	T r c h a l a Emil	“-”
24.	des. let.	K a r a s Michal	“-”
25.	des. let.	H i l l Michal	“-”
26.	slob. let.	M r á k a v a Rudolf	“-”
27.	slob. let.	D a n á c Michal	“-”
28.	slob. let.	Č a p k a Ludevít	“-”
29.	slob. let.	K o c k a Jozef	“-”
30.	slob. let.	B r e z i n a František	“-”
31.	voj. let.	M a t ú š e k Anton	“-”
32.	voj. let.	F i t z Ladislav	“-”
33.	slob. let.	F e k e t e Bedrich	“-”

Zdroj: VHA Bratislava, f. HVV, spisy dôverné 1939, č. j. 209.909/let.1939, šk. 71

Dokument č. 4

Ministerstvo národnej obrany
Hlavné vojenské veliteľstvo
Vec: Dôstojníci a rotmajstri
DPL a VGPL – vyznamenania.
Č. j. : 210.119/dôv.let.1939.

Bratislava, 13. októbra 1939.

DÔVERNÉ

Delostrelecký pluk 153,

Bratislava.

Dňa 15. t. m. bude sa konať v Piešťanoch o 14, 30 hod. na námestí pred okresným úradom slávnostné vyznamenanie slovenských a nemeckých dôstojníkov letectva za účasti p. ministra národnej obrany. K tomuto slávnostnému aktu dostavia sa od vášho pluku títo dôstojníci a rotmajstri:

Pplk. del. Požeský Ladislav
Mjr. del. Travenec František
Stot. del. Kočmerževský Vladimír
Stot. del. Lakatoš Vojtech
Npor. del. Tereba Jozef
Por. del. v z. Kýška Štefan
Por. del. v z. Dr. Baar Jozef
Por. del. Tomaškovič Imrich
Por. del. v z. Ježko Štefan
Zvk. del. Černý Štefan
Zvk. del. Rellig Bohdan

Rtk. del Gregorovič Viliam
Por. del. v z. Nosko Ján
Por. del. Klimko Emil
Por. del. Macko Juraj
Por. del. Lacko Vincenc
Por. del. Hinterbuchner Juraj
Por. del. Martinisko Štefan
Por. del. Čajda Eugen
Zvk. del. Bohunický Cyprián
Zvk. účt. Krajčovič Pavel
Rtk. del. Šimun Karol

Menovaných gážistov odošlite vlakom na cestovný príkaz platný až do nevyhnutelne nutnej doby (rozumej nevyhnutnej doby – pozn. P. Š.) k návratu do posádky. Výstroj vychádzková [,] plášť, šablá a hnedé rukavice.

Za správnosť:
mjr. del. Raymund Šmarda,
podpis

Z rozkazu:
náčelník gštb. E. Novotný v. r.

Zostáva v koncepte.
Nečítateľný podpis

Ministerstvo národnej obrany
Hlavné vojenské veliteľstvo
Vec: Dôstojníci a rotmajstri
DPL a VGPL – vyznamenania
Č. j. : 210.119/dôv.let.1939.

Bratislava, 13. októbra 1939.

Dôverné

Veliteľstvo oddielu POPL,

V a j n o r y.

Dňa 15. t. m. bude sa konať v Piešťanoch o 14, 30 hod. na námestí pred okresným úradom slávnostné vyznamenanie slovenských a nemeckých dôstojníkov letectva za účasti p. ministra národnej obrany. K tomuto slávnostnému aktu dostavia sa od vášho pluku títo dôstojníci a rotmajstri:

Mjr. pech. Polóni Karol
Stot. pech. Hreblay Ondrej
Por. pech. König Vojtech
Por. pech. Wieszner Emil
Por. v z. Zárecký Arnold
Por. pech. Schubert Silvester

Rtk. pech. Pramník Ján
Stot. pech. Weber Karol
Stot. pech. Spišiak Štefan
Por. pech. Kemeš Jozef
Npor. pech. Junas Ludevít
Por. pech. Slančo Pavel

Menovaných gážiztov odošlite vlakom na cestovný príkaz platný až do nevyhnutelne nutnej doby (rozumej nevyhnutnej doby – P. Š.) k návratu do posádky. Výstroj vychádzkovaná [,] plášť, šabľa a hnedé rukavice.

Za správnosť:
mjr. del. Raymund Šmarda,
podpis

Z rozkazu:
náčelník gštb. E. Novotný v. r.

Mjr. let. Karol Sojček podáva hlásenie Msgr. Jozefovi Tisovi, prezidentovi Slovenskej republiky. Po Sojčkovej pravici stojí gen. II. Triedy Anton Pulanich.

Piešťany, 15. 10. 1939

Msgr. Jozef Tiso, prezident Slovenskej republiky, pri rozhovore s generálom protiletadlového delostrelectva Fritzom Hirschaerom, veliteľom XVII. leteckej župy vo Viedni.

Piešťany, 15. 10. 1939

Gen. I. triedy Ferdinand Čatloš, minister národnej obrany Slovenskej republiky, dekoruje slovenských a nemeckých vojakov – účastníkov vojny proti Poľsku.

Piešťany, 15. 10. 1939

Poznámky

- 1 Vyznamenanie „Slovenský vojenný víťazný kríž“ zriadili vládnym nariadením č. 221 z 11. septembra 1939 „na vyznamenanie osôb, ktoré na bojišti preukážu osobnú chrabrosť, obetavosť, duchapritomnosť, alebo vykonávajú so zverenou im vojenskou jednotkou čin, majúci význam pre priaznivý výsledok vojennej operácie, a tiež na vyznamenávanie osôb, ktoré sa inak vynikajúcim spôsobom zaslúžili o republiku“. Vojenný víťazný kríž mal tri triedy: I. trieda (najvyššia), II. a III. trieda. Vyznamenanie udeľoval prezident Slovenskej republiky. Autorom medaily bol Fraňo Štefunka. Podrobnejšie pozri: Slovenský zákonník, vládne nariadenie č. 221 z 11. 9. 1939, s. 489-490; taktiež Vyznamenania slovenskej armády. In: Slovenské vojsko, 1940, roč. I., čís. 3, s. 39.
- 2 Pamätnú medailu zriadili vládnym nariadením č. 95 z 8. mája 1939 za účelom ocenenia zásluh vojenských a občianskych osôb a členov Hlinkovej gardy, ktoré sa zaslúžili o vydobytie slovenskej samostatnosti a pri obranných opatreniach na zabezpečenie štátu. Medailu udeľovali minister národnej obrany a hlavný veliteľ Hlinkovej gardy. Vládne nariadenie č. 220 z 2. septembra 1942 upresňovalo druhy pamätných medailí takto: a) Pamätná medaila s nápisom na rube „Za obranu Slovenska v marci 1939“ a na stuhe s bronzovým štítkom „III.1939“; b) Pamätná medaila s nápisom na rube „Javorina – Orava“ a na stuhe s bronzovým štítkom „IX.1939“, resp. „Javorina“. Autorom medaily bol Fraňo Štefunka. Podrobnejšie pozri: Slovenský zákonník, vládne nariadenie č. 95 z 8. 5. 1939, s. 127-128; taktiež Slovenský zákonník, vládne nariadenie č. 220 z 2. 9. 1939, s. 882; tiež Vyznamenania slovenskej armády. In: Slovenské vojsko, 1940, roč. 1., čís. 3, s. 39. Porovnaj: MARCINKO, J. – JIROUŠEK, A.: Slovenské rady, vyznamenania, čestné odznaky. Košice : Agentúra Saša, 2002, 51-52.
- 3 „Klinček“ – krycí názov delostreleckého oddielu I/153. VHA Bratislava, f. Veliteľstvo Bernolák, spisy tajné, šk. 2.
- 4 „Tulipán“ – krycí názov svetlometnej roty. VHA Bratislava, f. Veliteľstvo Bernolák, spisy tajné, šk. 2.
- 5 „Lalia“ – krycí názov veliteľstva skupiny OPL. VHA Bratislava, f. Veliteľstvo Bernolák, spisy tajné, šk. 2.
- 6 pplk. del. Ladislav Požeský, zomrel 26. 4. 1940. VHA Bratislava, f. MNO SR 1939-1945, spisy dôverné 1940, č. j. 155.939/VI.1940
- 7 Správne „Kočmerževský“. Tragicky zahynul pri cvičnom lete spoločne s d.zást.rtm.let. Jánom Chupekom, príslušníkom leteckého pluku dňa 10. apríla 1942. VHA Bratislava, f. VVZ, rozkaz VÚ a VVZ č. 17 z 23. 4. 1942, čl. 66.
- 8 Vyznamenanie „Za hrdinstvo“ bolo zriadené vládnym nariadením č. 95/1939 Sl. z. Vládne nariadenie č. 221 z 11. septembra 1939 spresňovalo zriadenie jeho stupňov, ako aj podmienky na udeľovanie vyznamenania. Prvý stupeň vyznamenania „Za hrdinstvo“ bol jeho najvyšším stupňom a medaila bolo vyhotovená v zlate. Medaila druhého stupňa vyznamenania „Za hrdinstvo“ bola vyhotovená v striebornom prevedení. Tretí stupeň vyznamenania bol jeho najnižším stupňom. Medaila vyznamenania bola bronzová a udeľovala sa už na základe vládneho nariadenia č. 95/1939 Sl. z. Udeľovanie jednotlivých stupňov vyznamenania bolo rozpracované v ustanovení § 6 ods. 3 vládneho nariadenia č. 221/1939 Sl. z., kde sa uvádzalo: „Jedna osoba môže podľa stupňa vykonaného hrdinského činu dostať postupne, počínajúc najnižším stupňom, aj všetky tri stupne vyznamenania alebo, ak je hrdinský čin tak zásluhný, hneď pri prvom vyznamenaní najvyšší stupeň.“
František Hanovec, nar. 10. 3. 1916 v Bánovej. Zúčastnil sa na všetkých bojových nasadeniach slovenského letectva v rokoch druhej svetovej vojny. Bojoval proti maďarským vojskám na východe Slovenska v marci 1939; proti Poľsku v septembri 1939, proti ZSSR v r. 1941-1943; podieľal sa na ochrane vzdušného priestoru Slovenskej republiky v roku 1944. V auguste 1944 sa stal príslušníkom skupiny Vzdušných zbraní pri Východoslovenskej armáde. 31. 8. 1944 preletel na stranu Červenej armády. 6. 9. 1944, spoločne s R. Božikom, sa vrátil na Slovensko, kde sa zúčastnil bojov v Slovenskom národnom povstaní. Od 17. 11. 1944 do konca apríla 1945 nemecký vojnový zajatec. Počas druhej svetovej vojny vybojoval sedem potvrdených víťazstiev (1 poľské so spoluúčasťou; 5 sovietskych a 1 nemecké lietadlo). Podrobnejšie pozri napr.: BYSTRICKÝ, J. – ŠUMICHRASŤ, P.:

VOJENSKÁ HISTÓRIA

- Letka 13* v dokumentoch a obrazoch. Bratislava : Magnet Press Slovakia, 2004, s. 23; taktiež STANISLAV, J. – KLABNÍK, V.: *Slovenské letectvo 1944-1945*. 3. zväzok. Bratislava : Magnet Press Slovakia, 2003, s. 78.
- 9 Viliam Grúň, nar. 26. 5. 1912 v Bobrovci. Absolvent vojenskej akadémie (1941). V poľskom ťažení musel počas bojového letu pristáť pre poruchu so svojím stíhacím lietadlom na území nepriateľa. Po troch dňoch útrap a putovania sa dostal na územie obsadené slovenskou armádou. Okrem vyznamenania „*Za hrdinstvo*“ III. stupňa, dostal ako prvý slovenský letec nemecký Železný kríž II. triedy. KOL.: *Armáda v obrane a pri práci*. Bratislava : MNO SR, 1944, s. 60.
 - 10 Martin Žiaran, nar. 16. 6. 1915 v Ilianove.
 - 11 Viliam Jaloviar, nar. 22. 6. 1916 vo Víglaši. Zahynul 9. 9. 1939 o 09. 05 h pri poľnom letisku Nižný Sebeš.
 - 12 Justín Ďurana, nar. 1. 5. 1905 v Allegheny (USA), absolvent Vojenskej akadémie (1924). V slovenskom letectve zastával funkcie veliteľa letky, veliteľa perute, veliteľa leteckého pluku, prednostu leteckej skupiny VVZ, prednostu skupiny Vzdušných zbraní pri ZD, referenta na VVZ, veliteľa vojenského letiska Vajnory. Účastník Slovenského národného povstania. Podrobnejšie pozri napr. ŠUMICHRASŤ, P.: *Slovenské letectvo na východní frontě 1941-1943*. Cheb : Svět křídel, 2006, s. 26.
 - 13 Vladimír Kačka, nar. 4. 2. 1908 v Likavke, absolvent Vojenskej akadémie (1933). V slovenskom letectve zastával funkcie veliteľa stíhacej letky, veliteľa perute (stíhacej), veliteľa letiska Piešťany, dočasného veliteľa technickej perute, prednostu osobného oddelenia VVZ. Svoju vojenskú službu v slovenskej armáde ukončil ako prednosta osobného oddelenia MNO SR, v hodnosti pplk. let. ŠUMICHRASŤ, P.: *Slovenské letectvo na východní frontě 1941-1943*. Cheb – Svět křídel, 2006, s. 27, taktiež KAČKA, V.: *Curriculum vitae*. Piešťany, 1992 (kópia rukopisu v zbierke autora).
 - 14 Ondrej Ďumbala, nar. 25. 11. 1912 v Hybiach, absolvent Vojenskej akadémie (1934). V slovenskom letectve zastával funkcie veliteľa letky a dočasného veliteľa Leteckej školy. Legendárny veliteľ letky 13 na východnom fronte v rokoch 1941; 1942-1943. Účastník Slovenského národného povstania – príslušník 1. čs. armády na Slovensku, zástupca veliteľa leteckej skupiny. Po návrate z hôr zatknutý nemeckým Gestapom, väznený v Liptovskom Mikuláši, Ružomberku a v Bratislave. Úradne vyhlásený za mŕtveho dňom 28. 3. 1945. Počas druhej svetovej vojny zostrelil 1 sovietske lietadlo. Podrobnejšie pozri napr. BYSTRICKÝ, J. – ŠUMICHRASŤ, P.: *Letka 13 v dokumentoch a obrazoch*. Bratislava : Magnet Press Slovakia, 2004, s. 18; ŠUMICHRASŤ, P.: *Slovenské letectvo na východní frontě 1941-1943*. Cheb : Svět křídel, 2006, s. 26.
 - 15 Správne – Martiš. Čat. Cyril Martiš, podľa záznamov v zápisníku letov, vykonal v období od 4. 9. 1939 do 15. 9. 1939 spolu štyri operačné lety. Všetky lety vykonal v kabíne stíhacieho lietadla B-534.324. Prvý let vykonal dňa 4. 9. 1939. Let za účelom hliadkovania pri hlásení nepriateľského letu trval 24 minút. Druhý let vykonal o deň neskôr a v kabíne svojho stroja pri hliadkovaní strávil 28 minút. Predposledný let v období poľskej vojny vykonal 9. 9. 1939. Po návrate z operačného letu si do svojho zápisníku letov zaznamenal 70 minút trvajúci let. Na posledný let v rámci poľského ťaženia odštartoval 15. 9. 1939. Tento let bol najkratší a trval 11 minút. Zápisník letov Cyrila Martiša vydaný dňa 1. 2. 1937, s. 127, por. č. letu 900- 903, kópia v zbierke autora.
 - 16 Správne –16. 2. 1919. Podrobnejšie pozri napr. BYSTRICKÝ, J. – ŠUMICHRASŤ, P.: *Letka 13 v dokumentoch a obrazoch*. Bratislava : Magnet Press Slovakia, 2004, s. 19.
 - 17 Správne – Žiaran.